

בגזירת חז"ל לעשות את הדמאי, לא גזרו על המאכיל את העניים והאכסניה וכמש"כ הרמב"ם "כדי לחזק את מצוות הצדקה והכנסת אורחים".
אך חלקו בזה ב"ש וסברו שאין מאכילים את העניים דמאי.
היתר זה של האכלת עניים הוא רק כשבאים לאכול אצל בעה"ב או שלוקחים כדי אכילה אחת, אבל כשנותנים להם חלק נכבד לקחת לביתם צריכים לעשר.

עניים - ישראל, ואפילו חברים.

אכסניא - חיילים ישראלים שמוטל על העיר להאכילם (פירוש נוסף א
ר"ג היה מאכיל את פועליו – שהיו עניים.

וחכמים חלקו עליו כיון שחייב להאכילם הוי פורע חובו מדמאי.

הגבאים מחלקים ממה שגבו מהציבור: לב"ש נותנים לע"ה מעושר, ולחבר - המעשר - את שאינו מעושר כדי שהוא יעשר (וכשיטתם שאסור להאכיל עניים דמאי)
ולחכמים מחלקים סתם: והרוצה לעשר יעשר שהמקבל לביתו חייב לעשר את מה שקבל.

החבר הנזהר בדמאי אינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן שמא ימצאנו משהו אחר ויאכלנו בטבלו.
אבל אם עדיין לא בא לידו ממש אינו חייב לעשר.

... מי שבידו ירק בעל עלים גדולים ורוצה להשליך ממנו חלק כדי להקל מעליו חייב לעשר כדי שלא ימצאם מי שאינו מעשר ויאכלנו.

כך הלוקח ירק שאינו צריך שקילה אלא רק מנין הרי כשנטל ע"מ לקנות כבר קנה וא"י להחזיר עד שיעשר.

הי עומד ולוקח - אבל אם המוכר מלקט בשבילו - ועדיין לא הגיע לידו - וראה חב' אחרת נאה ממנה אינו חייב לעשר שאינו כאילו מחזיר משלו שעדין לא נגע ולא הגביה כלל.

- מוצא פירות בדרך והגביהם אם לאכילה יעשר ואם הגביה רק כדי שלא יתקלקלו אינו חייב לעשר.

לשלוח במתנה הוא כמו מכירה שבמידה גסה א"צ לעשר ובדקה חייב לעשר.
ר' יוסי מתיר גם בטבל ודאי אם מודיע ואפי' בדקה אך בדמאי לא מחשב שלא יודיע.

החבר שנתן פירותיו לאחר יש מקום לחשוש שמא החליפו בפירות אחרים.
אך יש ג' סוגי החלפות: . גוי שמחליף עם פירות של ישראל אחר וממילא הוא במצב של דמאי

גוי שמחליף עם פירותיו שלו והם לא חייבים במעשר וממילא נמצאים באותו מצב דמקודם, דהיינו מותרים.

חמותו – ואולי גם פונדקית – שמחליפה מתוך רצון טוב אך חייבים לעשר. אך כאן חייבים לעשר גם את מה שנותן להם שלא יגיע לידם דבר שאינו מתוקן.

£ טוחן כותי ועם הארץ אינם חשודים להחליף עם של אחרים שנתנו לטחון, ולכן בחזקתם. גוי חשוד להחליף ולכן נהיו דמאי.

המפקיד אצלם ג"כ דינם כך שכותי ועם הארץ אינם חשודים להחליף וגוי חשוד להחליף, אך כאן כיון שמחליף עם פירותיו שלו הרי הם כפירותיו שפטורים ממעשר (וממ"נ אם לא החליף הרי כבר מעושרים) ולר"ש הוי דמאי שמא הפירות אינם של הגוי אלא של מישהו אחר שהפקיד אצלו מקודם והחליף לו.

פונדקית כן חשודה להחליף שעושה בזה טובה – לדעתה – לת"ח שמתארח אצלה ולכן מעשר גם מה שנותן לה וגם מה שנוטל ממנה.

ולר' יוסי היא מתכוונת לגנוב – ולא לטובה – ולכן אינו אחראי על מה שהיא תאכל רק שלא יכשל הוא ויעשר מה שיקבל ממנה.

§ חמותו מתוך אהבה לחתנה חשודה להחליף את המתקלקל מפני שרוצה בתקנת בתה ובושה מחתנה (כך ר' יהודה מסביר את דבריו, גם הרישא ר"י) אבל בשביעית כיון שחמורה אצלה אין חשש שתחליף.